

ת"פ 22424/05/17 - מדינת ישראל נגד י פ

בית משפט השלום בתל אביב - יפו
ת"פ 22424-05-17 מדינת ישראל נ' פ

לפני כבוד השופט נעה תבור
המאשימה מדינת ישראל
ע"י ב"כ עו"ד רועי ברק
נגד

הנאשם י פ
ע"י ב"כ עו"ד שהבזי, עו"ד וכניש, עו"ד ששון

גזר דין

כללי

1. הנאשם, יליד 1952, הורשע לאחר שמיעת ראיות בתשע עבירות של השמטת הכנסה מדו"ח במזיד ובכוונה להתחמק ממס לפי סעיף 220(1) לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש] תשכ"א-1961, בשתי עבירות של מסירת אמרה כוזבת במזיד ובמטרה להתחמק ממס לפי סעיף 220(2) לפקודה ובעבירה של שימוש במרמה ערמה ותחבולה במזיד ובמטרה להתחמק ממס או לסייע לאחר להתחמק ממס לפי סעיף 220(5) לפקודה.
2. הנסיבות פורטו בהכרעת הדין שניתנה בתאריך 12.09.18 ועל כן אתייחס אליהן בקצרה בלבד. בין השנים 2003 ועד 2010 עבד הנאשם בחברה בשם גיבוי פיננסים בע"מ אשר היתה בבעלות אחיו מרגל ז"ל. באותן שנים הפקיד האח ג"ל מידי חודש בחודשו סכומי כסף בחשבון הבנק של הנאשם בשוויץ שהצטברו ברבות השנים והגיעו לסך ₪ 2,601,696.
3. עיקר המחלוקת בין הצדדים נסובה סביב השאלה האם מדובר בשכר עבודה החייב במס או במתנה בין אחים כטענת ההגנה.
4. בהכרעת הדין בחנתי את הראיות וקבעתי כי ההפקדות היו שכר עבודה והכנסה חייבת כהגדרתה בפקודת מס הכנסה. עוד קבעתי כי הנאשם לא דיווח על קיומו של חשבון הבנק בשוויץ בשתי הצהרות הון שהגיש בתאריכים 31.12.04 ו- 1.12.09 וכן לא שילם מס על רווחי ההון שהופקו בחשבון זה בין השנים 2005-2008 בסך כולל של ₪ 161,459. בנוסף קבעתי כי הנאשם פתח חשבון בנק בחו"ל ולא דיווח עליו כדי לסייע לאחיו באי הדיווח על חשבונו שלו בחו"ל, על רווחים שנצברו בו ועל מקורותיהם ובכך סייע לאחיו להתחמק ממס.

ראיות ההגנה לעונש

5. מטעם ההגנה העידו חברו הטוב של הנאשם מר **א מ**, אשתו גב' **ת פ** ואחיה גיסו של הנאשם מר **ג ח** שלושם העידו על אופיו הטוב של הנאשם, על היותו אדם הגון, צנוע ואיש משפחה למופת. כן הדגישו את הטיפול המסור של הנאשם בשני ילדיו שכיום הם בשנות העשרים לחייהם ובמיוחד את הטיפול וההשקעה בבנו לאורך השנים לאחר שבגיל 4 אובחן על הספקטרום האוטיסטי. השלושה סיפרו על הקשר המיוחד עד כדי תלות שבין בנו של הנאשם לאביו. אשת הנאשם תארה בהרחבה את הקשיים הרבים שחוו היא והנאשם החל מן הרגע שבו נולדו שני ילדיהם ועד היום. במהלך עדותה הוגשו מסמכים הקשורים למצבה הבריאותי (1/ס) ולפועלה למען הקהילה לאורך השנים ובמיוחד זו מטעם המועצה להתנדבות (2/ס ו-3/ס). גב' פ העידה בהתרגשות ובבכי כי גזירת עונש מאסר על בעלה יפגע קשות במשפחתם ויסב נזק ממשי לבנם בהתאם לחוות דעת הפסיכיאטרית שנערכה בעניינו (נספח ג 5/ס) ועלול למוטט את כל ההישגים אליהם הגיע הבן לאורך השנים.

הטיעונים לעונש

6. **ב"כ המאשימה** התייחס בטיעוניה לעונש לערכים המוגנים שבסיס עבירות המס, לרבות פגיעה במנגנון הדיווח ובטוהרו, לחומרתן ולנסיבות ביצוען במקרה הזה. כן הדגיש את גובה הנזק שנגרם לקופת המדינה כתוצאה מביצוע העבירות העומד על סך 1.7 מיליון ₪. **ב"כ המאשימה** עתר לקביעת מתחם ענישה שנע בין 18 חודשי מאסר ועד 36 חודשי מאסר בפועל, תוך שהפנה והגיש פסיקה לתמיכה בעתירתו. בעניינו של הנאשם ביקש ליתן משקל לחומרה לתכנון שקדם לעבירות, התמשכותן משך שנים רבות ולגובה הנזק שבו מדובר. כן הדגיש התובע העדר קבלת אחריות מצדו של הנאשם. עוד הוסיף כי אין ליתן משקל משמעותי לקולה לכך שהמחדל הוסר שכן הדבר נעשה על ידי אחייניו של הנאשם שהיו גם אלה שהביאו לגילוי מעשי העבירה לאחר שפתחו בהליך של גילוי מרצון. **ב"כ המאשימה** גילה בטיעוניה אמפתיה להתמודדות הנאשם ואשתו עם מצבו התפקודי של בנם. עם זאת הדגיש כי לא הוכח בשום מסמך כי עונש מאסר לנאשם יגרום לנזק חריג ומשמעותי לבני משפחתו ולבנו בפרט וכמו כן הפנה לפסיקה הקובעת כי בעבירות מס יש להעדיף הרתעת הרבים על פני נסיבות אישיות של הנאשם. באיזון שבין חומרת העבירות לנסיבותיו האישיות של הנאשם ולשיתוף הפעולה שלו במהלך החקירה, ביקש התובע לגזור על הנאשם 24 חודשי מאסר בפועל, מאסר על תנאי וקנס בסך 80,000 ₪.

7. **ב"כ הנאשם** התייחס בהרחבה לנסיבותיו האישיות של הנאשם ובכללן לנזק שייגרם למשפחתו ולבנו אם ייגזר עליו עונש מאסר והפנה בהקשר זה למסמכים רפואיים ולחוות דעת פסיכיאטרית. הסנגור הזכיר את המלצות וועדת דורנר והסתמך גם עליהן בעתירה שלא לגזור על הנאשם עונש מאסר מאחורי סורג ובריח. כן הוסיף הסנגור כי לא נשקפת כל מסוכנות מן הנאשם ואין כל חשש שיחזור ויבצע עבירות נוספות. הסנגור עמד על כך שמדובר במעשה אחד ובו חלקו של הנאשם בביצוע העבירות קטן בהשוואה לאחיו המנוח אשר הוא שדחק בו לפתוח את החשבון בחו"ל ובשל כך שחלקו הצטמצם בקבלת הכסף בעוד חובות המס מוטלות על החברה שהעסיקה אותו. עוד ביקש הסנגור להתחשב בסיבות שהביאו את הנאשם לביצוע העבירות שכל כולן קשורות לדאגה לשלום ילדיו ולעיתידם. לטענת הסנגור סכום השומה ששולם בסופו של יום לא התייחס רק לכספים שהתקבלו כתוצאה מביצוע העבירות ולכן לא ניתן להסיק ממנו לגבי גובה הנזק שנגרם למדינה. מכל מקום, כעובדה המחדל הוסר מיד ועוד בשלב החקירה ויש ליתן לכך משקל משמעותי

לקולה בעת קביעת עונשו של הנאשם. לגישת הסנגור מתחם הענישה לעבירות בהן הורשע הנאשם מתחיל ב-4 חודשי מאסר שניתן לרצות בעבודות שירות ומסתיים ב-15 חודשי מאסר. הסנגור הפנה אף הוא לפסיקה. בשים לב לכל אלה, לעברו הנקי של הנאשם, לגילו, לחלוף הזמן מאז ביצוע העבירות, לשיתוף הפעולה המלא שלו במהלך החקירה, לתפקודו הנורמטיבי דרך כלל ולנזק הבלתי הפיך שייגרם לבנו, לבתו ולאשתו אם יגזר עליו עונש מאסר, ביקש הסנגור למקם את עונשו של הנאשם בתחתית המתחם לו עתר.

8. הנאשם עצמו פנה לבית המשפט, קיבל אחריות על כך שהתנהל בצורה בלתי תקינה מול רשויות המס והביע על כך חרטה. הנאשם תיאר את תפקודו ההורי המסור לילדיו והדאגה להם במהלך השנים. בהתרגשות גדולה תיאר הנאשם את החרדה שהוא חש נוכח אפשרות שיאלץ להעדר מחיי בנו בשל עונש מאסר. הנאשם תיאר את מצבו הבריאותי ואת עינוי הדין שנגרם לו מאז החקירה ועד סיום ההליך ולבסוף ביקש את רחמי בית המשפט עליו ועל בני משפחתו בטרם גזירת דינו.

מתחם העונש ההולם

9. **הערכים המוגנים** - העבירות בהן הורשע הנאשם פגעו באופן ישיר בקופה הציבורית ובמנגנון גביית מיסים המושתת על דיווחי הנישומים. באופן ישיר פחות אך לא פחות מזיק נפגע כמובן גם ערך השוויון בנטל המס ראו למשל ע"פ 3151/13 **עבדאללה נ' מדינת ישראל** (24.4.14), בפסקה 11; ורע"פ 6371/14 **אבו מנסי באסם נ' מדינת ישראל** (28.10.14).

10. ככל עבירות מס, גם במקרה זה מדובר בעבירות שקלות לביצוע אך קשות לגילוי ולחשיפה. הדברים נכונים שבעתיים מקום שהכספים שאינם מדווחים מועברים בין חשבונות בחו"ל. אלמלא פנו אחייניו של הנאשם בהליך גילוי מרצון, ספק רב האם היה החשבון בחו"ל מתגלה אי פעם.

11. **נסיבות הקשורות בביצוע העבירה ומידת הפגיעה בערכים המוגנים** - בענייננו מדובר בעבירות שנעברו באופן שיטתי ונמשכו לאורך תקופה בת כשבע שנים. לא מדובר בענין שחמק מן העין ונשכח מן הלב שכן מידי חודש בחודשו הופקדו לחשבון הנאשם בחו"ל סכומים גבוהים בסך אלפי דולרים. לא זו אף זו, לאורך השנים, נדרש הנאשם להגיש הצהרות הון ובשתי הזדמנויות במרחק חמש שנים זו מזו, ניתנה לו הזדמנות להתעשת ולהצהיר על החשבון. תחת זאת בחר במודע להסתיר דבר קיומו מרואה החשבון שלו (שטיפל גם בחשבונות החברה ובחשבונות אחיו) וגם מרשויות המס. סכום ההשמטה גבוה מאד אף הוא והגיע בסופו של דבר לסכום העולה על 2.5 מיליון ₪. על פי לשון החוק ואף לפי הפסיקה, על בית המשפט להתחשב בהיקף העלמת ההכנסות ולא רק בסכום המס שהיה על הנאשם לשלם לקופת המדינה, ראו בהקשר זה עפ"ג (מח-מרכז) 29130-05-14 בענין כהן ואח' (בסעיף 45). במקרה דנן, גם הסכום שנגרע בפועל מקופת המדינה גבוה מאד. עיון בהסכם השומה מיום 27.03.14 שנערך בין הנאשם לרשות המס (נ/5) מעלה כי גובה הנזק עומד על סך כולל של **1,367,493** ₪. סעיף 2 להסכם נוקב בסכומי המס ומפרט בגין מה נקבעו - סכום המס בגין הכנסות שהועברו לחשבון הנאשם בחו"ל מתקבולים בסך \$638,000 הוא בסך 1,308,652 ₪. סכום המס בגין הכנסות מרווחי ההון שצמחו מתקבולים אלה הוא בסך 58,841 ₪. סכומים אלו הוסכמו על ידי הנאשם ואינם נמצאים כלל במחלוקת. המסקנה היא כי מידת הפגיעה בערכים המוגנים במקרה זה היא משמעותית.

12. **מדיניות הענישה** - מדיניות הענישה הנוהגת בעבירות אלו כוללת על פי רוב עונשי מאסר בפועל והכל תוך בחינה של גובה הסכומים, מידת התחכום והתכנון בביצוע העבירות וכן שאלת הסרת המחדל. ברע"פ

3137/04 חג'ג' נ' **מדינת ישראל** (18.4.04) דחה בית המשפט בקשה להסתפק בעונש של עבודות שירות בלבד וקבע כך:

"[...] כאשר עסקינן בעברייני מס, אשר תקוותם היא להפיק רווח כספי, חשוב להטיל לצד הקנס, גם עונש של מאסר בפועל למען ידע העבריין שאין החוטא יוצא נשכר..."

גם ברע"פ 7135/10 חן נ' **מדינת ישראל** (3.11.10) בפסקה י"א (וההפניות שם) חזר בית המשפט העליון ופסק באופן דומה כך:

"אוסף, כי יש המתפתים לראות עבירות מס, שאין הנגזל האינדיבידואלי בהן ניצב לנגד העיניים והרי הוא הציבור כולו, "חסר הפנים" כביכול - במבט מקל. לא ולא. אדרבה, בית משפט זה, עוד משכבר הימים, ראה אותן בחומרה וקבע "כמדיניות רצויה, שלא לאפשר ריצוי עונש מאסר בעבודות שירות כשהמדובר בעבירות פיסקליות" [...] אכן, רבים מעברייני המס הם אנשים שייראו כנורמטיביים ביסודם, אשר לא ישלחו יד לכיס הזולת - אך אינם נרתעים משליחת יד לכיס הציבורי. לכך מחיר בענישה".

על דברים אלה חזר בית המשפט העליון גם לאחרונה ברע"פ 1929/18 **אריאלי נ' מדינת ישראל** (26.04.18).

13. עיון בפסיקה הדנה בעבירות מס שהיקפן ונסיבות ביצוען דומה למקרה שלפני מעלה כי הענישה כוללת בדרך כלל מאסרים בפועל מאחורי סורג ובריא לתקופות שונות, למשל:

א. ברע"פ 7135/10 חן נ' **מדינת ישראל**, נדון עניינו של נאשם שהורשע באי דיווח על הכנסות בהיקף של 2.8 מיליון ₪ והוטלו עליו עבודות שירות בעיקר בשים לב להסרת המחדל. ערכאת הערעור החמירה עונשו והעמידה אותו על **18 חודשי מאסר**. בית המשפט העליון דחה את בקשתו והדגיש כי בעבירות כלכליות, המדיניות הינה ככלל לריצוי מאסר ממש.

ב. ברע"פ 2894/17 **שרחביל עלי נ' מדינת ישראל** (15.5.17), נדון עניינו של נאשם שהורשע בהעלמת מס בסך 3 מיליון ₪. נקבע מתחם ענישה שנע בין 18-36 חודשי מאסר ונגזר על הנאשם, שהסיר את המחדלים באופן חלקי ובעברו הרשעות קודמות עונש של **20 חודשי מאסר**. ערעור לבית המשפט המחוזי נדחה וכך גם בקשת רשות ערעור תוך שבית המשפט העליון מצוין כי יתכן שמתחם העונש שנקבע מקל.

ג. עפ"ג (מח-ת"א) 31816-05-13 **מדינת ישראל נ' נבון** (07.10.13) - המדובר בנאשם שהורשע בהשמטת הכנסות בהיקף של 3 מיליון ₪ לאורך 5 שנים. בית משפט קמא קבע מתחם שנע בין 5-15 חודשי מאסר והטיל עליו **7 חודשי מאסר**. ערעור המדינה להחמרת העונש נדחה וזאת בשים לב להסכמות הצדדים בהסדר הטיעון אליו הגיעו, תוך שבית המשפט המחוזי חוזר ומצוין כי אילו הוא במקומו של בית המשפט קמא, לא היה מסתפק ב-7 חודשי מאסר.

ד. עפ"ג (מח-מר) 33894-04-12 **חיים כהן נ' מדינת ישראל** (10.7.12) נדון עניינו של נאשם אשר הסתיר עיסוקיו והשמיט הכנסות בסכום שעולה על 2.5 מיליון ₪ ועשה כן במשך 8 שנים. בית משפט השלום גזר על הנאשם עונש של **21 חודשי מאסר בפועל** וכן קנס בסך 100,000 ₪. בית המשפט המחוזי דחה את הערעור על העונש, למרות שהתייחס למצב רפואי לא קל של הנאשם אך העמיד את

סכום הקנס על 50,000 ₪.

לצד זאת, קיימים מקרים בהם נוכח נסיבות אישיות מורכבות הסתפק בית המשפט בריצוי עונשים של עבודות שירות בגין עבירות מס חמורות, למשל:

א. ע"פ (מח-ת"א) 43832-10-13 **שאול נ' מדינת ישראל** (17.02.14) - שם הורשע נאשם באי הגשת דו"חות למס הכנסה במשך 5 שנים והשמטת הכנסות בהיקף ניכר (5 מיליון ₪). בית משפט קמא קבע מתחם עונשי של 6-24 חודשי מאסר ודן הנאשם לשנת מאסר וקנס בסך 80,000 ₪. בית המשפט המחוזי התחשב בחלופי שבע שנים מאז חשיפת העבירות ועד הגשת כתב האישום, בעובדה שהסכומים דווחו למע"מ אך לא למס הכנסה, בהעדר ממצא לענין גובה הנזק לאוצר המדינה וכן מצבו הרפואי של הנאשם שעמד חלקית בבסיס אי הדיווח, מיקם עונשו בתחתית רף הענישה והמירו לעבודות שירות.

ב. עפ"ג (מח-ת"א) 24375-12-12 **זרובסקי נ' מדינת ישראל** (16.06.13) - התקבל ערעורו של נאשם, שהורשע על פי הודאתו במסגרת הסדר טיעון בעבירות לפי חוק המע"מ ומסירת ידיעה כוזבת במטרה להתחמק מתשלום מס. המחדל לא הוסר במלואו אולם הנאשם עשה מאמצים אמיתיים להסרתו. בית משפט קמא גזר עליו שנת מאסר ובית המשפט המחוזי הפחית עונשו ל-6 חודשי עבודות שירות, לאחר שנתן משקל משמעותי לקולה לכך שאין המדובר בעבירות שבוצעו בשיטתיות ובתחכום לאורך זמן ודובר רק על חשבונית אחת שהוציא הנאשם בגין עסקה שהמע"מ הנובע ממנה עמד על 2,640,574 ₪. כן התחשב בית המשפט המחוזי בכך שאחד מבניו חלה בסרטן והשני בטרשת נפוצה.

ג. עפ"ג (מח-ת"א) 33963-12-09 **מדינת ישראל נ' אבני** (17.05.10) - במקרה זה הורשע נאשם על פי הודאתו במסגרת הסדר טיעון ב-21 עבירות שונות לפי פקודת מס הכנסה ובהעלמת הכנסות בסך כולל של 6 מיליון ₪ לאורך 7 שנים. במסגרת הסדר הטיעון הוסכם על טווח ענישה לפיו התביעה הגבילה עצמה ל-12 חודשי מאסר בעוד שההגנה עתרה להסתפק ב-6 חודשי מאסר שיכול וירוצו בעבודות שירות. בית משפט קמא קיבל טענות ההגנה וגזר על הנאשם 6 חודשי עבודות שירות, תוך שהדגיש עקרון אחידות הענישה ועונש שנגזר על שותפו לעבירות. בדיון בבית המשפט המחוזי חזרה בה המדינה מן הערעור שהגישה.

14. הפסיקה כוללת אם כן מגוון עונשים. עם זאת לאחרונה נדרש בית המשפט המחוזי בת"א לדיון בשאלת מתחם העונש ההולם בעבירות זהות שבוצעו בנסיבות דומות מאוד למקרה שלפני. מדובר בע"פ 2450-09-17 **סוויד נ' מדינת ישראל** (31.01.18) שם הורשע המערער לאחר שמיעת ראיות בהעלמת הכנסות מריבית שהפיק מכספים שהפקיד בחשבון בשוויץ בין השנים 2003-2011. סך הכל דובר בהכנסות בסך כולל של 2,467,602 ₪ לאורך 9 שנים. המערער אשר בעת ביצוע העבירות שימש כמנהל סניף בנק, לא הגיש לפקיד שומה דוחות על הכנסותיו בין השנים 2003 ל-2009 ובשנים 2010-2011 בדוחות שכן הגיש לא כלל את ההכנסות מריבית שצמחו בחשבון הנ"ל. המערער הודה בכל עובדות כתב האישום והמחלוקת הצטמצמה לעניין היסוד הנפשי וכוונת המערער בביצוע העבירות. בית המשפט קמא הרשיע את המערער, קבע מתחם ענישה שנע בין 12 ל-24 חודשי מאסר בפועל ובסופו של יום השית על המערער 16 חודשי מאסר בפועל. הדיון בערעור התמקד בשאלת מתחם הענישה והעונש המתאים למערער לאחר שזה חזר בו מהערעור על הכרעת הדין המרשיעה. לאחר שעין בפסיקה וכשלנגד עיניו בין השאר פסק הדין שניתן בעניין שאול שאוזכר לעיל ולאחר ששקל לחומרה תפקידו של המערער כמנהל סניף בנק, את היקף

ההשמטה, את הסכום שנגרע מקופת המדינה בסך 350,000 ₪ ואת הסרת המחדל, קבע בית המשפט המחוזי מתחם ענישה שנע בין 10 ל-24 חודשי מאסר. עונשו של סוויד נגזר ל-12 חודשי מאסר בפועל.

השוואה עניין סוויד למקרה שלפני מעלה כי בשני המקרים העבירות בוצעו באופן שיטתי ולאורך שנים ובשני המקרים היקף המרמה דומה. ההבדל בין המקרים נעוץ במעמדו של הנאשם בעת ביצוע העבירות כשבעניין סוויד הנאשם מדובר במנהל סניף בנק ואילו הנאשם במקרה שלפני הוא עובד פרטי. הבדל נוסף קיים בשיעור הנזק שנגרם בפועל לקופת המדינה כתוצאה מביצוע העבירות. בעוד שבעניין סוויד דובר על 350,000 ₪ בעניינו שיעור הנזק עומד על כ-1.3 מיליון ₪. נתונים אלו מושכים את המתחם לכיוונים מנוגדים ולמעשה מנטרלים זה את זה.

15. בשוקלי את מכלול נסיבות ביצוע העבירה כמפורט לעיל ואת המתחם שנקבע בעניין סוויד, אני קובעת שמתחם העונש ההולם בגין האירוע מושא האישום נע בין 10 חודשי מאסר ועד 24 חודשי מאסר בפועל.

העונש המתאים לנאשם

16. נפסק לא אחת כי בעבירות מס משקלו של האינטרס הציבורי והצורך בהחמרת הענישה גוברים על האינטרס האישי של הנאשם, גם כאשר מדובר בנאשמים שעברם נקי ולאורך השנים התנהלו באופן נורמטיבי, ראו בהקשר זה למשל רע"פ 512/04, אבו עביד ואח' נ' מדינת ישראל (15.04.04) וכן רע"פ 977/13, אודיזי נ' מדינת ישראל (20.02.13) וההפניות שם בפסקה 7, רע"פ 2259/16 חנוכיב נ' מדינת ישראל (2.5.2016); רע"פ 4584/15, משארה נ' מדינת ישראל (6.7.2015); רע"פ 6371/14, באסם נ' מדינת ישראל (28.10.2014).

17. לזכות הנאשם יש לזקוף עברו הנקי, תפקודו הנורמטיבי דרך כלל, הסרת המחדל באופן מיידי ושיתוף הפעולה המלא לאורך החקירה. לאלו יש להוסיף כי מאז ביצוע העבירה וראשית החקירה חלפו כחמש שנים. החקירה החלה בסוף שנת 2013, התיק חזר להשלמות חקירה בסוף 2015 וכתב האישום הוגש לאחר הליכי שימוע במאי 2017. קיים שיהוי מסוים בהתמשכות הליכי החקירה אולם לא מדובר בשיהוי חריג ובלתי סביר. כן שקלתי לטובת הנאשם מכתבי ההמלצה שצורפו (5/ס) המלמדים על שירותו הצבאי, על טיפולו המסור במשפחתו ועל הדאגה הכלכלית למשפחה.

18. הנתון המשמעותי ביותר אותו ביקש הנאשם לשקול לכף זכות הוא מצבו הבריאותי שלו עצמו וייחודיות מצבו התפקודי של בנו. אמנם עיקר המסמכים שהוגשו מתייחסים לבנו של הנאשם אולם הוגש גם סיכום מפגש עם פסיכולוגית לגבי בתו (נספח ה' ב-5/ס), שם מביעה הפסיכולוגית חשש מהשלכות רגשיות שעלולות להיות לבת במקרה של מאסר אביה). השאלה היא האם נסיבות אלו מצדיקות חריגה לקולה ממתחם הענישה שנקבע וזאת משיקולי צדק. סעיף 40 לחוק העונשין מסדיר את סמכותו של בית המשפט לחרוג לקולה ממתחם הענישה מטעמי שיקום. לעומת זאת שיקולי צדק אינם נמנים בין השיקולים הנזכרים בחוק העונשין כטעמים לחריגה ממתחם העונש ההולם. אף על פי כן, אימצה הפסיקה את ההכרה שהוצעה על ידי האקדמיה באפשרות חריגה מן המתחם משיקולי צדק (ראו: פרופ' אורן גזל אייל, "חריגה ממתחם העונש ההולם", פורסם בספר דורית ביניש (אוניברסיטת בר אילן, נבו, 2018) בעמ' 539; יובל ליבדרו, "חריגה ממתחם העונש ההולם מטעמי צדק", הסניגור 197, 4-5 (2013)).

19. בית המשפט העליון דן באפשרות לחרוג לקולה ממתחם הענישה נוכח מצב בריאותי קשה של בן משפחה -

ילד - של נאשם במסגרת רע"פ 2844/16, **ביאלה נ' מדינת ישראל** (13.04.16). באותו ענין דובר בנאשם שהורשע בעבירות לפי חוק הכניסה לישראל ונגזרו עליו, בין השאר, 80 ימי מאסר שירוצו בדרך של עבודות שירות. במסגרת בקשת רשות הערעור ביקש המערער לחרוג לקולה ממתחם הענישה הנוהג מטעמי צדק וזאת נוכח מצבה הרפואי של בתו בת החמש, החולה במחלה וקשה ונזקקת לאשפוז רפואי לעיתים קרובות, כאשר האם לא יכולה לדאוג לצרכיה לאחר אירוע מוחי שעברה בעצמה. בית המשפט העליון דחה את הבקשה ופסק כדלקמן:

"ההכרעה בעניין לופוליאנסקי נעשתה על רקע נסיבותיו המיוחדות של אותו מקרה, אשר הצביעו על כך שעונש מאסר עלול להביא לקיצור ממשי של תוחלת חייו, שלו, עקב מחלתו..."

בענייננו, מאמציו של המבקש למלא אחר צרכיה של בתו החולה, כמו גם האתגרים איתם עליו להתמודד במסגרת זאת, נוגעים ללב. עם זאת, אין בנסיבות מקרה זה, על אף שהן מלמדות על מצוקה אמיתית, כדי להצדיק חריגה לקולה ממתחם העונש ההולם, בניגוד לתיקון 113 לחוק העונשין, המבנה את שיקול הדעת השיפוטי בענישה".

לאחרונה חזר ונדרש בית המשפט העליון לשאלה זו ברע"פ 5308/18 **ג'אברין נ' מדינת ישראל** (18.07.18). שם הורשע המערער בעבירות מס והושתו עליו בין היתר 14 חודשי מאסר בפועל. הנאשם עתר לחרוג לקולה ממתחם העונש ההולם בשל מצבה הבריאותי הקשה של נכדתו שסבלה ממחלה קשה הפוגעת בתפקודה ובהתפתחותה והוא זה שהיה אמון על הטיפול בה. בית המשפט העליון דחה את הבקשה ופסק באלו המילים:

"בעניין לופוליאנסקי, עת חרג ממתחם הענישה ההולם בשל מצבו הרפואי החריג של לופוליאנסקי, הקפיד בית משפט זה וקבע, כי "פתחזשאנו פותחים כאן לטובת חריגה ממתחם העונש ההולם - פתחצרהוא" (סעיף 218 לפסק-דינו של השופט ע' פוגלמן). ממילא, אין מקום להרחיבו עוד, כפי שעותר המבקש, אלא בנסיבות ייחודיות, שהמקרה דנן אינו בא בגדרן".

20. עיינתי במכלול המסמכים הרפואיים והמקצועיים שהוגשו בעניין בנו של הנאשם, שהוא כיום כבן 22. על פי מכתבו של הפסיכיאטר מיום 8.10.18, מתאר הבן דפוסי התנהגות המתאימים לאבחנה של הפרעה בספקטרום האוטיזם ועל פי קריטריונים המוכרים בספרות הוא ברמת חומרה קלה וזקוק לתמיכה.

לאורך השנים זכה הבן לתמיכה ולטיפול מסור וצמוד של הנאשם ושל אשתו והודות להם הגיע להישגים משמעותיים מבחינה לימודית כאשר עיקר הקושי בא לידי ביטוי כיום במישור החברתי. ממכתבו הנ"ל של הפסיכיאטר עולה כי בני משפחתו ואביו בפרט מהווים גורם תמיכה משמעותי בחייו והם למעשה הסביבה החברתית היחידה שעימה הוא מתקשר. כן מציין הפסיכיאטר כי קיים קושי רב בשינויים ובמעברים.

ענישה של הנאשם תשפיע על בנו ועל יתר בני המשפחה ועבור התא המשפחתי כולו מדובר בסיטואציה קשה. לאור המסמכים שהוצגו מקובלת עלי הטענה כי הקושי שיגרם לבנו של הנאשם גדול אפילו מעבר לצער שהוא מנת חלקה של כל משפחה המתמודדת עם מאסר אב המשפחה. עם זאת הפסיקה מפורשת מאד ואינה רואה בנסיבות מסוג זה משום נסיבות המצדיקות חריגה לקולה ממתחם העונש ההולם. בחוות הדעת לא נאמר כי השתת עונש מאסר על הנאשם תגרום לנזק משמעותי או חלילה בלתי הפיך למצבו של הבן. להבדיל מענין זרזבסקי שהוזכר לעיל, ולמרבה המזל, בנו של הנאשם אינו לוקה במחלה סופנית ונכון להיום קיים איזון במצבו

התפקודי ואף רשם לזכותו הצלחות והישגים מרשימים אשר מאפשרים לו להיות סטודנט לתואר בממשל זו השנה השלישית במרכז הבינתחומי בהרצליה. לכך יש להוסיף כי הבן יוכל להוסיף ולהיתמך על ידי אמו אשר מדבריה (וגם מן המסמכים שהוגשו) עולה כי היא אישה רבת עשייה וסלע איתן להישען עליו בהתמודדות עם הקושי.

דווקא לאור הטיפול המסור לאורך השנים ובשם הדאגה הכנה, ששוכנעתי מעבר לכל ספק כי התקיימה במלוא עוזה, אני מביטה בכאב על בחירתו המודעת של הנאשם להציב את עצמו אפילו בסכנה של עבירה פלילית ומאסר. בכל הנוגע להסתרת החשבון בשתי הצהרות הון והסתרת רווחי ההון מעיני רשויות המס, לא היתה לנאשם טענת הגנה מכל מין וסוג שהוא. הנאשם ידע היטב שהוא עובר עבירות מס חוזרות ולקח על עצמו סיכון שבסופו של דבר התממש, כי העבירות יתגלו והוא יצטרך לתת עליהן את הדין. ביום בו התממשה הסכנה לא ניתן להעביר את מלוא הנטל אל כתפי בית המשפט כמי שיביא לפגיעה בנאשם ובמשפחתו מבלי לקבל אחריות על חלקו שלו בתוצאה.

21. בנוסף שקלתי מצבו הבריאותי של הנאשם ופגיעתו האפשרית של מאסר בבריאותו. אני מבינה ללבו של הנאשם אשר חרד בשל מותם בטרם עת של אביו ושל אחיו. עם זאת, לא הוצגו מסמכים רפואיים המלמדים על סיכון בריאותי לגבי הנאשם או על בעיה ממנה הוא סובל ואשר עלולה חלילה לפגוע בבריאותו בתקופת המאסר.

22. את מלאכת גזירת הדין יש לבצע מתוך חמלה ולאורה בחנתי בכובד ראש השפעת עונש מאסר על הנאשם בשל גילו ובשל מצבו של בנו. שקלתי כמוכן הסרת המחלל באופן מלא, שפע ההמלצות שניתנו על הנאשם מחבריו ובמכתבים שצורפו לתיק, חלוף הזמן מביצוע העבירה וטיעוני הסנגור כי מדובר בעבירה שלא תשוב על עצמה. מנגד שקלתי האינטרס הציבורי, היקף העבירה, השנים הרבות בהן בוצעה והעובדה שהנאשם לא קיבל על עצמו אחריות לביצועה. במאמר מוסגר אציין שהנאשם נשלח לממונה על עבודות שירות אך הובהר שאין בכך לייצר ציפייה לעונש בדרך זו ומדובר בפרישת תמונה מלאה ככל שניתן בטרם טיעונים לעונש. עתה משהתבררה התמונה במלואה, לרבות המסמכים המלאים לענין מצב בנו של הנאשם ומצבו הבריאותי שלו עצמו וכן בשקילת אלו ביחס למתחם העונש ההולם כפי שנקבע באופן מנחה בבית המשפט המחוזי בת"א, לא מצאתי מקום לחריגה מן המתחם באופן שיאפשר ריצוי העונש בעבודות שירות. נתוני הזכות מאפשרים לגזור על הנאשם עונש המתקרב לתחתית מתחם העונש ההולם. מתקרב ולא ברף התחתון לגמרי, שכן רף זה שמור לאותם מקרים בהם אדם מודה מיד ומביע חרטה והבנה של הפסול במעשים וכאשר לא מדובר בסכומים גבוהים כבמקרה הנוכחי ובעבירות שבוצעו באופן שיטתי שנים כה רבות.

סוף דבר - אני גוזרת על הנאשם את העונשים הבאים:

א. **12 חודשי מאסר בפועל.** הנאשם יתייצב למאסרו בבימ"ר ניצן, עד השעה 10:00, ביום 13.1.19 או לפי החלטת שב"ס, כשברשותו תעודת זהות או דרכון. על הנדון לתאם את הכניסה למאסר כולל האפשרות למיון מוקדם, עם ענף אבחון ומיון של שב"ס בטלפונים 08-9787377, 08-97873336. **שב"ס יבחן מצבו הרפואי של הנאשם כך שידאג להיערך לטיפול ככל שיש צורך בכזה.**

אני מורה על הוצאת צו עיכוב יציאה מהארץ למשך 180 יום או עד להתייצבות הנאשם במאסר לפי

המוקדם. הנאשם יפקיד דרכונו במזכירות בית המשפט בתוך 24 שעות.

ב. **10 חודשי מאסר על תנאי** למשך 3 שנים מיום שחרורו ממאסר והתנאי הוא שלא יעבור עבירה מסוג פשע לפי חוק מע"מ או פקודת מס הכנסה.

ג. **6 חודשי מאסר על תנאי** למשך 3 שנים מיום שחרורו ממאסר והתנאי הוא שלא יעבור עבירה מסוג עוון לפי חוק מע"מ או פקודת מס הכנסה.

ד. **קנס בסך 80,000 ₪ או 6 חודשי מאסר תמורתו.** הקנס ישולם ב-10 תשלומים חודשיים שווים ורצופים שהראשון בהם ביום 01.01.19 והבאים בכל 1 לחודש שלאחר מכן. לא ישולם תשלום אחד תעמוד יתרת הקנס לפירעון מיד.

המוצגים יחולטו/יושמדו/יושבו לבעליהם על פי החלטת קצין משטרה.

ככל שהופקד פיקדון בתיק על ידי הנאשם, ובהיעדר מניעה על פי דין, יש להחזירו לידיו או לידי גורם אחר לפי בקשת הנאשם.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בתוך 45 יום.

ניתן היום, כ' כסלו תשע"ט, 28 נובמבר 2018, במעמד הצדדים.